

Î N C H E I E R E

08 octombrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Julia Sîrcu
Ion Corolevschi, Valentina Clevadi

examinînd chestiunea privind admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Tamba Vasile împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Centrul Național Anticorupție privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și încasarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2014 prin care s-au admis apelurile declarate de Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție, s-a casat parțial hotărîrea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 și s-a emis o nouă hotărîre,

c o n s t a t ă

La 16 decembrie 2011 Tamba Vasile s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, intervenienți accesorii Procuratura Generală și Centrul Național Anticorupție privind repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, și încasarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că la 20 iunie 2008, prin ordonanța ofițerului superior de urmărire penală PCE a Direcției generale urmărire penală a Centrului pentru Combatere Crimelor Economice și Corupție a fost pornită cauza penală nr. 2008036429 conform semnelor componenței de infracțiune prevăzute de art. 325 alin.(2) lit. c) Cod penal, pe faptul că el, fiind fondator și director comercial a ÎCS „Nitech” SRL, urmărind scopul înlăturării de pe piața Moldovei al concurentului firmei sale ÎCS „Dragancea Vitalie” a promis și era dispus prin intermediul unei persoane, ca mijlocitor, oferirea colaboratorilor Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a sumei 10 000 euro pentru inițierea unui control al

activității ÎCS „Proredos Grup” cu scoaterea la iveală a tuturor cazurilor de încălcare a legislației fiscale, financiară și penală cu sancționarea drastică la maximum a conducătorului Dragancea Vitalie.

Indică că la 23 iunie 2008, la demersul procurorului adjunct al Procuraturii Anticorupție - M. Tumoruc, Judecătoria Buiucani mun. Chișinău a pronunțat încheierile privind autorizarea efectuării percheziției și examinării corporale, autorizarea interceptării comunicărilor și înregistrării de imagini, precum și privind autorizarea efectuării cercetării la fața locului. Tot, la 23 iunie 2008, după cercetarea la fața locului a fost dus în incinta Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupție, unde a fost reținut de către ofițerul superior de urmărire penală PCE al Direcției generale urmărire penală al CCCEC, fiind întocmit și procesul-verbal de reținere. La 24 iunie 2008, prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție, V. Brînză, a fost pus sub învinuire, fiind acuzat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin.(2) lit. c) Cod Penal.

La 26 iunie 2008 procurorul în Procuratura Anticorupție a înaintat demers privind aplicarea măsurii preventive sub formă de arest preventiv în privința sa, astfel că prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26.06.2008, demersul a fost admis și eliberat mandat de arest pe un termen de 25 zile.

A contestat încheierea respectivă prin intermediul avocatului Iu. Margineanu, iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 30 iunie 2008, recursul a fost respins, fiind menținută încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 26.06.2008.

Ulterior, fratele său, Constantin Tamba a depus o cerere prin care a solicitat eliberarea sa provizorie sub cauțiune, din motiv că se ocupă pe teritoriul Republicii Moldova cu afaceri de bussines și a investit în acest bussines mijloace mari bănești, anterior nu a avut antecedente penale, are domiciliu pe teritoriul țării și nu se va eschiva de la organele de urmărire penală, însă cererea a fost respinsă ca neîntemeiată prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 02 iulie 2008, fiind menținută măsura preventivă - arest preventiv.

Nefiind de acord cu încheierea nominalizată, fratele său Constantin Tamba, prin intermediul avocatului Iu. Margineanu a atacat-o cu recurs la Curtea de Apel Chișinău. Astfel, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 14 iulie 2008 s-a stabilit cuantumul cauțiunii în mărime de 5000 unități convenționale și s-a acordat termen pentru depunerea cauțiunii până la 17 iulie 2008. Ulterior, prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 iulie 2008 a fost admis recursul declarat împotriva încheierii Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 02.07.2008, fiind astfel eliberat provizoriu sub cauțiune. Tot, prin decizia nominalizată a fost obligat să se prezinte la oricare citare a organului de urmărire penală și a instanței de judecată, să comunice despre orice schimbare de domiciliu, să nu intre în contact cu persoanele implicate în procesul dat și să nu săvârșască acțiuni ce ar putea împiedica aflarea adevărului pe cauza penală dată.

De asemenea, nefiind de acord cu învinuirea înaintată, la 21 iulie 2008 a depus cerere prin care a solicitat încetarea urmăririi penale din motivul lipsei probelor și a faptului infracțiunii.

Prin ordonanța procurorului în Procuratura Anticorupție din 21 iulie 2008 cererea nominalizată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată, iar la 23 iulie 2008 i-a fost înmînat rechizitoriul pe cauza penală nr.2008036429 în care se învinuia în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 325 alin.(2) lit. c) Cod Penal.

Indică că, după ce a făcut cunoștință cu materialele cauzei penale nr. 2008036429, a constatat că încă pînă la 20 iunie 2008, data intentării cauzei penale nr. 2008036429, prin ordonanța directorului Serviciului de Informație și Securitate din 18 iunie 2008 a fost dispusă interceptarea și înregistrarea imaginilor și comunicărilor, fapte care au și fost executate, fiind întocmite la 19 iunie 2008 procesele-verbale de confirmare a interceptării și înregistrării convorbirilor audio-video și cu privire la interceptarea și documentarea audio-video.

La 13 noiembrie 2008 prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău, la demersul procurorului V. Brînză s-a dispus revocarea măsurii preventive liberarea provizorie sub cauțiune, supunîndu-l arestării preventive pe un termen de 30 zile și fiind dat în căutare. Încheierea a fost atacată cu recurs de către avocatul său la Curtea de Apel Chișinău, care prin decizia din 28 noiembrie 2008 a respins ca nefondat recursul declarat și a menținut fără modificări încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 13.11.2008.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 16 octombrie 2009 a fost recunoscut culpabil de comiterea infracțiunii prevăzute de art.325 alin (2) lit c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, și stabilită o amendă în mărime de 2000 unități convenționale.

Sentința nominalizată a fost atacată cu apel la Curtea de Apel Chișinău, care prin decizia din 17.12.2009 a admis apelul avocatului L.Balan înaintat în numele inculpatului, a casat sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 16.10.2009, a rejudecat cauza și a pronunțat o hotărîre nouă potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost achitat din motivul că, nu s-a constatat existența faptei infracționale. Ulterior, decizia Curții de Apel Chișinău din 17.12.2009 a fost menținută prin decizia Colegiul Penal al Curții Supreme de Justiție din 21.12.2010.

Susține reclamantul că în urma arestării și condamnării pe nedrept i-a fost cauzat o pagubă materială prin faptul că pe toată perioada arestării a fost lipsit de posibilitatea de a-și continua afacerea care o avea la moment și respectiv de a obține venit.

De asemenea, tragerea ilegală la răspunderea penală i-a cauzat suferințe psihice puternice, lăsînd o pată neagră în biografia sa.

Solicită reclamantul, inclusiv prin cererea de concretizare a cerințelor, încasarea prejudiciului moral în mărime de 500 000 mii euro și prejudiciului material în mărime de 10 067 925 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013, acțiunea înaintată de către Tamba Vasile s-a admis parțial, fiind încasat din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Tamba Vasile prejudiciul material cauzat în mărime de 45 000 lei (salariul neachitat), 5 820 898 lei venitul ratat, 12 408 lei cheltuielile pentru asistența juridică și 500 000 lei prejudiciul moral, iar în total suma de 6 378 306 lei.

Împotriva hotărârii primei instanțe, Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție au declarat apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 29 mai 2014 s-au admis cererile de apel depuse de Ministerul Finanțelor și Procuratura Anticorupție, s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 în partea admiterii acțiunii înaintate de Tamba Vasile privind încasarea prejudiciului material în mărime de 45 000 lei și 5 820 898 lei venitul ratat, și s-a pronunțat în această parte o nouă hotărâre de respingere a acestor pretenții. La fel s-a micșorat prejudiciul moral de la 500 000 lei, până la 50 000 lei. În rest hotărârea primei instanțe a fost menținută.

La 08 iulie 2014 Ministerul Finanțelor a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, modificarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe în partea încasării sumei de 12 408 lei cu titlu de cheltuieli de judecată în sensul respingerii acestei pretenții, precum și diminuarea prejudiciului moral în limite rezonabile.

În susținerea recursului sa invocat încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că instanțele de fond neîntemeiat au dispus încasarea sumei de 12 408 lei cu titlu de cheltuieli judiciare pentru acordarea asistenței juridice, neținând cont în acest sens că potrivit actului de predare primire a lucrărilor executate din 30.06.2008, SC „Consult Grup” SRL a prestat servicii de consultanță juridică numitului Tamba Constantin Liviu și nu Tamba Vasile, iar obiectul contractului a fost altul decât cel din prezenta cauză.

Cu referirea la atribuirea în beneficiul reclamantului a sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral, consideră că cuantumul este exagerat și urmează a fi diminuat în limite rezonabile, ținând cont de practica pe cauze similare.

La 29 iulie 2014 Tamba Vasile la fel a declarat recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În susținerea recursului s-a invocat că nu au fost constatate și elucidate pe deplin toate circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond și au fost încălcate și aplicate greșit normele de drept material și procedural.

Consideră că prima instanță la stabilirea compensației în mărime de 500 000 lei pentru repararea prejudiciului moral, corect a luat în considerație gravitatea infracțiunii imputate care se califică ca o infracțiune gravă, precum și caracterul și

gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată.

De asemenea consideră că prima instanță, corect a apreciat probele prezentate și a încasat prejudiciului material în mărime de 45 000 lei (salariul neachitat) și 5 820 898 venitul ratat. În acest sens menționând că din cauza reținerii ilegale, de la 23 iunie 2008 și pînă la pronunțarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 decembrie 2009 cu privire la achitarea sa și restabilirea dreptului de revenire în funcție, a fost lipsit ilegal de dreptul la muncă și în această perioadă nu i s-a achitat salariul din motivul lipsei forțate de la locul de muncă.

În ce privește cauzarea prejudiciului material sub formă de venit ratat, consideră că și în această parte prima instanță corect a dispus încasarea sumei de 5 820 898 lei, motiv servind faptul că din data reținerii 23.06.2008 și pînă în prezent, fiind unicul fondator la ÎCS „Nitech” SRL a fost lipsit de posibilitatea de a-și continua activitatea de investitor, întreprinzător și respectiv de a obține venit, iar conform raportului financiar pe anul 2008, fiind confirmat că ÎCS „Nitech” SRL a obținut în perioada 01.01.2008 - 31.12.2008 un profit net în mărime de 1 941 966 lei.

La 11 august 2014, cerere de recurs a declarat și Procuratura Anticorupție, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărîrii primei instanțe în partea încasării prejudiciului moral în mărime de 50 000 lei și sumei de 12 408 lei cu titlu de cheltuieli de judecată, cu emiterea în această parte a unei noi hotărîri de respingere a pretențiilor date, și menținerea în rest a hotărîrilor contestate.

În susținerea recursului s-a invocat încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material și procedural.

Susține că la adoptarea hotărîrilor, instanțele de judecată nu au ținut cont de faptul că acțiunile de urmărire penală au fost realizate în limitele prevederilor legislației procesuale și materiale, iar pe parcursul urmăririi penale și judecării cauzei penale de acuzare a lui Tamba Vasile, ultimul nu a prezentat careva reclamații aferent acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și a Procuraturii anticorupție manifestate prin presiune psihologică sau fizică asupra sa în scopul obținerii de la acesta a declarațiilor sau eventual a recunoașterii vinovăției.

Menționează că intimatul Tamba Vasile a fost reținut în temeiul art. 166 CPP, iar privarea de libertate a avut drept scop împiedicarea acestuia de a întreprinde măsurile invocate, temeiurile aplicării arestului preventiv încadrîndu-se în prevederile legale.

Consideră că existența hotărîrilor instanțelor judecătorești prin care Tamba Vasile a fost achitat, nu semnifică că acțiunile și actele organului de urmărire penală, ale procuraturii și instanțelor de judecată pot fi considerate ca fiind ilegale, pe motiv că nu există careva hotărîri ale organelor ierarhic superioare sau ale instanțelor de judecată care ar recunoaște încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată sau încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii

penale, astfel că Tamba Vasile nu este în drept să solicite repararea prejudiciului moral.

În ceea ce privește încasarea cheltuielilor de judecată pentru acordarea asistenței juridice în mărime de 12 408 lei, indică că contractul de asistență juridică cu avocatul lui Tamba Vasile, nu a fost încheiat de către acesta nemijlocit, ci de către fratele său Tamba Constantin, astfel că Tamba Vasile nu poate pretinde și solicita încasarea cheltuielilor de judecată, în acest caz acțiunea urmînd a fi înaintată de către Tamba Constantin.

Verificînd legalitatea hotărîrii contestate prin prisma temeiurilor invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile urmează a fi declarate inadmisibile din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 432 alin. (1) CPC, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) CPC, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată; a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată; a interpretat în mod eronat legea; a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

În conformitate cu art. 432 alin. (3) CPC, se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: pricina a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; pricina a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată; în judecarea pricinii au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului; instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată; hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Alin. (4) al articolului menționat prevede că, săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) CPC, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile sunt declarative și nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3), (4) CPC, care să justifice afirmația de ilegalitate a deciziei instanței de apel.

Călăuzindu-se de prevederile art. 440 CPC, Colegiul a constatat existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433 CPC și anume lit. a), care expres prevede că cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art.432 alin.(2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține că argumentele invocate de Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile în cererile de recurs poartă un caracter declarativ, nefiind posibilă determinarea aspectului de legalitate al deciziei instanței de apel ce urmează a fi supus controlului judiciar.

Or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Colegiul reiterează și faptul că conform articolului 13 din Convenția Europeană recursul trebuie să fie unul "efectiv", atât în practică, cât și în drept. Un astfel de recurs este cerut pentru pretențiile care pot fi considerate ca fiind „serioase și legitime” conform Convenției (*a se vedea Mitropolia Basarabiei și alții vs. Moldova, nr.45701/99, §137, ECHR 2001-XII*).

Astfel, reieșind din considerentele menționate Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursurile declarate de Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile ca inadmisibile.

În conformitate cu art. art. 270, 431 alin.(2), art. 433 lit. a), art. 440 CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e :

Recursurile declarate de către Ministerul Finanțelor, Procuratura Anticorupție și Tamba Vasile se consideră inadmisibile.

Încheierea este irevocabilă din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevschi

Valentina Clevadi